

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annettua lakia.

Lakiin lisättäisiin säännös mahdollisuudesta myöntää kansallista lisärahoitusta Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyvään osarahoitettuun toimenpiteeseen. Tuen saajan ikää koskevaa säännöstä täsmennettäisiin. Luonnonhaittakorvauksen, maatalouden ympäristötuen ja eläinten hy-

vinvoinnin tuen hakumenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että hakemuksen toimitamisessa toimivaltaiselle viranomaiselle noudatetaan vastaavia periaatteita kuin muiden maatalouden suorien tukien hakumenettelyssä. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Maaseutuviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotettu muutos

Luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annettu laki (1440/2006) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Sen nojalla säädetään eräiden Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyvien korvausten ja tukien käyttöön ottamisesta. Vuonna 2007 on otettu käyttöön luonnonhaittakorvauksen ja maatalouden ympäristötuen tukijärjestelmät. Eläinten hyvinvoinnin tuki ja ei-tuotannollisten investointien tuki on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2008. Laissa säädetään edellä tarkoitettun tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä ja ehdoista, tuen hakemiseen, myöntämiseen ja maksamiseen liittyvästä menettelystä, tarkastuksista, tuen takaisinperinnästä sekä näihin liittyvästä viranomaisten toimivallasta.

Kansallinen lisätuki. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kansallisen lisätuen myön-

tämisestä. Lain 4 §:n 1 momentissa säädetään mahdollisuudesta myöntää Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005, jäljempänä *EY:n maaseutuasetus*, mukaista tukea. Säännöksessä on viitattu EY:n maaseutuasetuksen 37 ja 39—41 artikloihin, jotka koskevat osarahoitteista luonnonhaittakorvausta, maatalouden ympäristötukea, eläinten hyvinvoinnin tukea sekä ei-tuotannollisten investointien tukea. EY:n maaseutuasetuksen 89 artiklassa säädetään jäsenvaltion mahdollisuudesta myöntää osana ohjelmaa kansallista lisärahoitusta toimenpiteeseen, johon on myönnetty osarahoitteista tukea.

Kansallista lisätukea koskeva säännös ehdotetaan sisällytettäväksi lain 4 §:n 3 momenttiin. Säännöksen mukaan lisätukea voitaisiin myöntää minkä tahansa pykälän 1 momentissa tarkoitettun osarahoitteisen tuen lisärahoituksena. Tämä edellyttää kuitenkin

kin Euroopan yhteisöjen komission 10 päivänä elokuuta 2007 hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman muuttamista. Lain 4 §:n 3 momentti siirtyisi uudeksi 4 momentiksi. Mainitun säännöksen mukaan tuen käyttöönottamisesta, tukimuodoista, tukialueista, tuen enimmäismäärästä ja yksikkökohtaisesta määrästä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtuuden nojalla säädettäisiin myös lisätuen käyttöönottamisesta ja määrästä. Näin ollen säännöksestä poistettaisiin viittaus 1 momenttiin.

Maatalouden ympäristötuen perustoimenpiteisiin sekä luonnonmukaista tuotantoa ja luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskeviin erityistukitoimenpiteisiin on tarkoitus osarahoitteisen tuen yhteydessä myöntää kansallista lisärahoitusta. Kansallinen lisätuki myönnettäisiin vastaavilla edellytyksillä ja ehdoilla kuin lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu osarahoitteinen tuki. Tukea haettaisiin osarahoitteista tukea koskevan haun yhteydessä. Muutoinkin lisätuen hallinnoinnissa sovellettaisiin vastaavia menettelyjä.

Tuen saajan ikä. Tuen saajan ikää koskevaa 7 §:n 1 momentin säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi. Voimassa olevan säännöksen mukaan sitoumuksen hyväksymisen tai sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että hakijana oleva luonnollinen henkilö tai hänen puolisonsa on sitoumus- ja sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias ja enintään 65-vuotias. Vastaava edellytys koskee ei-tuotannollisten investointien tukea. Muutoksen tarkoituksena on, että säännöksen sanamuodosta kävisi yksiselitteisesti ilmi, ettei sitoumusta voida hyväksyä eikä sopimusta tehdä, jos hakijana oleva luonnollinen henkilö ja tämän puoliso ovat sitoumus- tai sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä yli 65-vuotiaita. Luonnollinen henkilö, jonka perusteella ikää koskevan edellytyksen täytyminen todetaan, voisi näin ollen sitoumus- tai sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä täyttää 65 vuotta. Jos henkilö olisi täyttänyt 65 vuotta 30 päivänä joulukuuta tai tätä aikaisemmin, sitoumusta ei voida hyväksyä eikä sopimusta tehdä. Voimassa olevan säännöksen sanamuoto on aiheuttanut tulkintaongelmia sen suhteen, voidaanko sitoumus hy-

väksyä tai sopimus tehdä, jos henkilö tai tämän puoliso on täyttänyt 65 vuotta mutta on alle 66-vuotias. Vastaava täsmennys tehtäisiin ei-tuotannollisten investointien tuen osalta.

Hakumenettely. Lain 13 §:ssä säädetään hakemuksen toimittamisesta toimivaltaiselle kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle tai työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen ratkaisee 14 §:n mukaan sitoumuksen perusteella myönnettävää luonnonhaittakorvausta tai maatalouden ympäristötukea koskevan hakemuksen. Maatalouden ympäristötuen erityistukisopimusta koskevan hakemuksen ratkaisee kuitenkin työvoima- ja elinkeinokeskus. Voimassa olevan 13 §:n mukaan viljelijän on toimitettava hakemus sille viranomaiselle, jonka toimialueella maatalon talouskeskus tai tuotantorakennus sijaitsee. Jos maatilalla ei ole talouskeskusta tai tuotantorakennusta, hakemus on toimitettava sille viranomaiselle, jonka alueella viljelijän kotipaikka sijaitsee. Hakemus on täten toimitettava eri viranomaiselle kuin muita maatalouden suoria tukia haettaessa. Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) sekä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) nojalla vuosittain annettavissa maa- ja metsätalousministeriön asetuksissa säädetään hakemuksen toimittamisesta vastaavissa tilanteissa sille viranomaiselle, jonka alueella pääosa maatalon pelloista sijaitsee. Sitoumukseen perustuvia luonnonhaittakorvausta, maatalouden ympäristötukea ja eläinten hyvinvoinnin tukea sekä sopimukseen perustuvaa ympäristötuen erityistukea koskeva hakumenettely ehdotetaan tältä osin muutettavaksi muita pinta-alaa tai eläinmäärään perustuvia suoria tukia vastaavaksi.

Muutoksenhaku Maaseutuviraston päätöksestä. Lain 24 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös muutoksenhausta Maaseutuviraston päätökseen. Voimassa oleva säännös sisältää mahdollisuuden hakea muutosta ainoastaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätökseen. Takaisinperinnästä päättää 17 §:n 4 momentin mukaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tai työvoima-

ma- ja elinkeinokeskus. Takaisinperinnän suorittamisesta vastaa Maaseutuvirasto. Takaisinperintäsaatavan pääoman tai sille laskettavan koron perimisestä voidaan 17 §:n 3 momentin mukaan luopua kokonaan tai osittain, jos takaisinperinnän suorittaminen olisi Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 47 artiklassa tarkoitetusta syystä kohtuutonta. Lain 17 §:n 4 momentissa säädetään Maaseutuvirastolle toimivalta päättää takaisinperinnästä luopumisesta. Muutoksenhakua koskevassa säännöksessä on jäänyt ottamatta huomioon mahdollisuus hakea muutosta Maaseutuviraston päätökseen. Maaseutuviraston 17 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Luonnonhaittakorvausta ja ympäristötukea koskevia sitoumuksia on voitu hyväksyä sekä ympäristötuen erityistukisopimuksia tehdä 30 päivästä huhtikuuta 2007, jolloin tukijärjestelmien käyttöön ottamista koskeva valtioneuvoston asetus tuli voimaan. Manner-Suomen maaseutuohjelman mukaiset maksut ovat voineet alkaa vasta ohjelman tultua hyväksytyksi 10 päivänä elokuuta 2007. Hallituksen esityksen antamiseen mennessä takaisinperinnän kohtuullistamista koskevia asioita ei ole tullut vireille.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä on taloudellisia vaikutuksia. Maatalouden ympäristötuen kansallisena lisärahoituksena arvioidaan myönnettävän yhteensä 17,0 miljoonaa euroa, josta maatalouden ympäristötuen perustoimenpiteiden lisärahoituksen osuus olisi vuositasolla 14,4 miljoonaa euroa ja luonnonmukaisen tuotannon erityistukisopimukseen myönnettävän lisära-

hoituksen osuus 2,6 miljoonaa euroa. Lisärahoitus on tarkoitus toteuttaa siirrolla kansallisesta tuesta (mom. 30.20.40) ympäristötukeen (mom. 30.20.43.) ja ympäristötuesta vuodelta 2007 säästyvillä varoilla ilman vaikutuksia valtiontalouden menokehykseen.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksestä on pyydetty oikeusministeriön, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:n sekä Svenska lantbruksproducenternas centralförbundet SLC rf:n lausunto.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian. Hakumenettelyä koskevaa muutosta sovellettaisiin kuitenkin vasta sellaisiin sitoumuksen hyväksymistä tai sopimuksen tekemistä koskeviin hakemuksiin, jotka tulevat vireille 1 päivänä kesäkuuta 2008 tai sen jälkeen. Näin on tarpeen menetellä sen vuoksi, että vuoden 2008 tukihaku on avattu voimassa olevien toimivaltasäännösten mukaisena. Tukihaku päättyy 30 päivänä huhtikuuta 2008. Tukea voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin myöntää sellaisen hakemuksen perusteella, joka on toimitettu 25 kalenteripäivän kuluessa hakuajan päättymisestä. Näin ollen vuoden 2008 tukihauun yhteydessä ja tätä aikaisemmin vireille tulleita, sitoumukseen tai sopimukseen perustuvaa tukea koskevia hakemuksia tai niihin liittyviä vuosittaisia maksuhakemuksia ei toimitettaisi muutoslain mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle, vaan asiat käsiteltäisiin voimassa olevien toimivaltasäännösten mukaisesti.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1440/2006) 4 §:n 3 momentti, 7 §:n 1 momentti, 13 §:n 1 momentti ja 24 §:n 1 momentti sekä

lisätään 4 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi seuraavasti:

4 §

Luonnonhaittakorvaus, maatalouden ympäristötuki sekä eräät muut ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvät tuet

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tuen kohteena olevaan toimenpiteeseen voidaan myöntää EY:n maaseutuasetuksen 89 artiklassa tarkoitettua kansallista lisätukea. Lisätukeen sovelletaan, mitä vastaavasta Euroopan yhteisön osaksi rahoittamasta tuesta muualla tässä laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään korvauksen ja tuen käyttöön ottamisesta, tukimuodoista, tukialueista, tuen yksikkökohtaisesta määrästä ja enimmäismäärästä, korvattavista kustannuksista sekä tukien vuosittaisesta myöntämisestä valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa ja Euroopan yhteisöjen komission EY:n maaseutuasetuksen nojalla hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman mukaisena. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä maatalouden ympäristötuen erityistuen ja ei-tuotannollisen investoinnin tuen toimenpiteistä, joihin tukea voidaan myöntää 2 momentissa tarkoitetulle taholle.

7 §

Tuen saajan ikää koskevat edellytykset

Sitoumuksen hyväksymisen tai sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että hakijana oleva luonnollinen henkilö tai hänen puolisonsa on sitoumus- ja sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias, mutta ei yli 65-vuotias. Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija tai hänen puolisonsa on hakua edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias, mutta ei yli 65-vuotias.

13 §

Hakumenettely

Hakemus on toimitettava kirjallisesti sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle, jonka toimialueella maatalon talouskeskus tai tuotantorakennus sijaitsee. Jos maatilalla ei ole talouskeskusta tai tuotantorakennusta, hakemus on toimitettava sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle, jonka alueella pääosa maatalon pelloista si-

jaitsee. Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tukea koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella ei-tuotannon investointi toteutetaan. Jos hakija on 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu taho, maatalouden ympäristötuen erityistukea koskeva hakemus on toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella sopimuksen kohteena oleva alue tulee sijaitsemaan.

valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Toimivaltainen työvoima- ja elinkeinokeskus on se, jonka alueella maatila tai sen pääosa sijaitsee. Maaseutuviraston 17 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään oikaisupäätökseen ja muuhun päätökseen haetaan muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

---

24 §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, kun

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 13 §:n 1 momenttia sovelletaan sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, jos sitoumuksen antamista tai sopimuksen tekemistä koskeva hakemus on tullut vireille viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä helmikuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1440/2006) 4 §:n 3 momentti, 7 §:n 1 momentti, 13 §:n 1 momentti ja 24 §:n 1 momentti sekä

lisätään 4 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Luonnonhaittakorvaus, maatalouden ympäristötuki sekä eräät muut ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvät tuet

Ehdotus

4 §

Luonnonhaittakorvaus, maatalouden ympäristötuki sekä eräät muut ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvät tuet

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitetun korvauksen ja tuen käyttöön ottamisesta, tukimuodoista, tukialueista, tuen yksikkökohtaisesta määrästä ja enimmäismäärästä, korvattavista kustannuksista sekä tukien vuosittaisesta myöntämisestä valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa ja Euroopan yhteisöjen komission EY:n maaseutuasetuksen nojalla hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman mukaisena. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä maatalouden ympäristötuen erityistuen ja ei-tuotannollisen investoinnin tuen toimenpiteistä, joihin tukea voidaan myöntää 2 momentissa tarkoitetulle taholle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tuen kohteena olevaan toimenpiteeseen voidaan myöntää EY:n maaseutuasetuksen 89 artiklassa tarkoitettua kansallista lisätukea. Lisätukeen sovelletaan, mitä vastaavasta Euroopan yhteisön osaksi rahoittamasta tuesta muualla tässä laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään korvauksen ja tuen käyttöön ottamisesta, tukimuodoista, tukialueista, tuen yksikkökohtaisesta määrästä ja enimmäismäärästä, korvattavista kustannuksista sekä tukien vuosittaisesta myöntämisestä valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa ja Euroopan yhteisöjen komission EY:n maaseutuasetuksen nojalla hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman mukaisena. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä maatalouden ympäristötuen erityistuen ja ei-tuotannollisen investoinnin tuen toimenpiteistä, joihin tukea voidaan myöntää 2 momentissa tarkoitetulle taholle.

7 §

Tuen saajan ikää koskevat edellytykset

Sitoumuksen hyväksymisen tai sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että hakijana oleva luonnollinen henkilö tai hänen puolisonsa on sitoumus- ja sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias ja enintään 65-vuotias. Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija tai hänen puolisonsa on hakua edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias ja enintään 65-vuotias.

---

13 §

Hakumenettely

Hakemus on toimitettava kirjallisesti sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle, jonka toimialueella maatilan talouskeskus tai tuotantorakennus sijaitsee. Jos maatilalla ei ole talouskeskusta tai tuotantorakennusta, hakemus on toimitettava sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle, jonka alueella viljelijän kotipaikka sijaitsee. Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tukea koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella ei-tuotannollinen investointi toteutetaan. Jos hakija on 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu taho, maatalouden ympäristötuen erityistukea koskeva hakemus on toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella sopimuksen kohteena oleva alue tulee sijaitsemaan.

---

24 §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30

7 §

Tuen saajan ikää koskevat edellytykset

Sitoumuksen hyväksymisen tai sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että hakijana oleva luonnollinen henkilö tai hänen puolisonsa on sitoumus- ja sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias, *mutta ei yli 65-vuotias*. Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija tai hänen puolisonsa on hakua edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias, *mutta ei yli 65-vuotias*.

---

13 §

Hakumenettely

Hakemus on toimitettava kirjallisesti sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle, jonka toimialueella maatilan talouskeskus tai tuotantorakennus sijaitsee. Jos maatilalla ei ole talouskeskusta tai tuotantorakennusta, hakemus on toimitettava sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle, jonka alueella *pääosa maatilan pelloista* sijaitsee. Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tukea koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella ei-tuotannollinen investointi toteutetaan. Jos hakija on 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu taho, maatalouden ympäristötuen erityistukea koskeva hakemus on toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella sopimuksen kohteena oleva alue tulee sijaitsemaan.

---

24 §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskuk-

päivän kuluessa siitä päivästä, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Toimivaltainen työvoima- ja elinkeinokeskus on se, jonka alueella maatala tai sen pääosa sijaitsee. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään oikaisupäätökseen tai muuhun päätökseen haetaan muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

selle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Toimivaltainen työvoima- ja elinkeinokeskus on se, jonka alueella maatala tai sen pääosa sijaitsee. *Maaseutuviraston 17 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään oikaisupäätökseen ja muuhun päätökseen haetaan muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 13 §:n 1 momenttia sovelletaan sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, jos sitoumuksen antamista tai sopimuksen tekemistä koskeva hakemus on tullut vireille viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
